

FINANSMINISTERIET

Opdateret 2025-forløb

August 2017

2017

FINANSMINISTERIET

Opdateret 2025-forløb

August 2017

2017

Opdateret 2025-forløb
August 2017

I tabeller kan afrunding medføre,
at tallene ikke summer til totalen.

Denne publikation er udarbejdet af
Finansministeriet
Center for konjunktur og økonomisk politik
Christiansborg Slotsplads 1
1218 København K
Telefon 33 92 33 33

Elektronisk publikation:
ISBN: 978-87-93531-24-6

Publikationen kan hentes på
Finansministeriets hjemmeside
fm.dk

Opdateret 2025-forløb, august 2017

Fremskrivningsgrundlag for udgiftslofter 2021

Med budgetloven er der indført bindende udgiftslofter for stat, kommuner og regioner. Udgiftslofterne skal understøtte, at de offentlige finanser udvikler sig inden for de mellemfristede mål for dansk økonomi, herunder målene om balance på den strukturelle offentlige saldo i 2025 og finanspolitisk holdbarhed.

Udgiftslofterne dækker en rullende 4-årig periode. Sammen med finanslovsforslaget for 2018 fremsættes der lovforslag om fastsættelse af udgiftslofter for det nye fjerde loftsår 2021. De fremsatte udgiftslofter er baseret på gældende regler, finanslovsforslaget for 2018 mv. og afspejler ikke virkningen af regeringens udspil *Sådan forlænger vi opsvinget – Jobreformens fase II* eller erhvervs- og iværksætterudspillet *Sammen om fremtidens virksomheder* udover afsatte reserver hertil. Det fremsatte lovforslag om udgiftslofter for 2021 vil blive justeret i lyset af efterårets politiske aftaler.

Grundlaget for udgiftslofterne er en opdateret mellemfristet fremskrivning af dansk økonomi, hvor budgetlovens underskudsgrænse for strukturelle underskud og de mellemfristede mål og sigtepunkter for den strukturelle saldo er overholdt. Udviklingen i den strukturelle saldo er uændret ift. grundlaget i *Vækst og velstand 2025*, jf. tabel 1.1.

Tabel 1.1
Udvikling i strukturel saldo

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Pct. af strukturelt BNP								
Forløb uden nye tiltag i <i>Vækst og velstand 2025</i>	-0,3	-0,2	-0,1	0,0	0,2	0,1	0,0	0,0
Opdateret 2025-fremskrivning, august 2025	-0,3	-0,2	-0,1	0,0	0,2	0,1	0,0	0,0

Kilde: *Vækst og velstand 2025* og egne beregninger.

I dette dokumentationsnotat redegøres for det opdaterede mellemfristede forløb, som udgiftslofterne for 2021 fastsættes med afsæt i, samt for hvordan forløbet anvendes i lofftastsættelsen.

Der henvises til *Økonomisk Redegørelse*, august 2017 for en detaljeret gennemgang af konjunkturprognosen og skøn for de offentlige finanser i 2017 og 2018.

Boks 1.1**Mål og pejlemærker for finanspolitikken frem mod 2025**

- Regeringen vil føre en sund og ansvarlig økonomisk politik, som understøtter fastkurspolitikken. Finanspolitikken tilrettelægges inden for rammerne af budgetloven, herunder grænsen for strukturelle underskud på ½ pct. af BNP, Stabilitets- og Vækstpagten samt Finanspagten.
- I de kommende år skal den økonomiske politik rettelægges, så den understøtter et balanceret opsving, herunder ved reformer som øger arbejdsudbud og produktivitet. Finanspolitikken skal løbende være afstemt med konjunktursituationen.
- Regeringen har et mål om at øge væksten strukturelt med 80 mia. kr. frem mod 2025. Bidraget til øget vækst og velstand kan opdeles i et delmål om hhv. at øge beskæftigelsen med 55-60.000 personer samt et mål om at øge produktiviteten med 35 mia. kr.
- Finanspolitikken tilrettelægges i de kommende år efter, at de strukturelle underskud gradvist afvikles. I 2025 skal der være balance mellem de offentlige udgifter og indtægter. Frem mod 2020 er sigtepunktet et strukturelt underskud på 0,1 pct. af BNP.
- Konsolideringen af de offentlige finanser ift. de aktuelle underskud sikrer bl.a., at der planlægges efter at opbygge et rum i forhold til budgetlovens underskudsgrænse, herunder så finanspolitikken understøtter et holdbart opsving og der er manøvrerum ift. budgetlovens underskudsgrænse i tilfælde af uventede konjunkturtilbageslag.
- Udgiftstrykket skal aftage, så udgifterne udgør en mindre del af den samlede økonomi. Inden for rammen af et faldende udgiftstryk skal en større andel af de samlede offentlige udgifter gå til offentlige forbrugsudgifter og offentlige investeringer, der øger grundlaget for vækst.
- Skattestoppet udgør rammen for skattepolitikken, og regeringen ønsker at sænke skatter og afgifter, så det bliver billigere at være dansker og drive virksomhed. Frem mod 2025 skal skattetrykket aftage.
- Et mål om en årlig basis realvækst i det offentlige forbrug på 0,3 pct. om året inden for rammen af et faldende udgiftstryk. Hertil kommer udgifter muliggjort af reformer, fx SU, samt investeringer i danskernes sikkerhed.
- Den offentlige gæld skal i hele perioden frem mod 2025 holde en bred sikkerhedsmargin til EU's grænse for ØMU-gælden på 60 pct. af BNP.

Indenfor rammerne af de mellemfristede mål for den strukturelle saldo blev råderummet i *Vækst og velstand 2025* opgjort til ca. 11¾ mia. kr. frem mod 2020 og ca. 35½ mia. kr. frem mod 2025 (opgjort i 2017-priser), *jf. tabel 2*. Inden for den mellemfristede planlægningshorisont prioriterede regeringen et løft af de offentlige investeringer og en forlængelse af skattestoppet for punktafgifter til 2025, *jf. tabel 1.2*.

Herudover er indregnet en række nye oplysninger, inkl. virkningen af *Aftale om flere år på arbejdsmarkedet, juni 2017*, samt regeringens forslag til finansloven for 2018, der samlet set øger råderummet med i størrelsesordenen 1½ mia. kr. i 2025. Det afspejler blandt andet virkningen af den foreslåede finansiering i form af omlægning af lån til den almene boligsektor samt reduceret kontraktbetaling til DSB, der gradvist frigør midler til nye tiltag frem mod 2025. Det tilbageværende finanspolitiske råderum i grundforløbet – dvs. før regeringens udspil *Sådan forlænger vi opsvinget* og *Sammen om fremtidens virksomheder* – udgør således ca. 12 mia. kr. frem mod 2020 og ca. 31¼ mia. kr. frem mod 2025, *jf. tabel 1.2*.

Tabel 1.2

Råderummet i 2025 svarer til 32 mia. kr. efter løft af de offentlige investeringer mv.

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Råderum målt ift. 2017, mia. kr. (2017-priser)								
Grundforløb i Vækst og velstand	4¾	9½	11¾	15	20¾	26	31¾	35½
+ Prioritering af de offentlige investeringer	-	-	-	-3,0	-4,0	-5,0	-5,0	-5,0
+ Fortsat skatkestop for punktafgifter	-	-	-	-0,1	-0,3	-0,4	-0,6	-0,7
Vækst og velstand korrigeret for prioriteringer	4¾	9½	11¾	12	16½	20¾	26	30
+ Nye oplysninger, finanslovsforslag 2018 mv. ¹⁾	0	½	¼	¾	1¼	1¼	1¼	1½
<i>Heraf omlægning af finansiering af almen boligsektor</i>	¼	½	½	¾	1	1¼	1¼	1¼
<i>Heraf lavere kontraktbetaling til DSB</i>	¼	½	½	¾	1	1	1	1¼
Opdateret 2025-fremskrivning, august 2017	4½	10¾	12	12¾	17¾	22	27½	31¼
Opdateret 2025-fremskrivning, mia. kr. (2018-priser)	4¾	10½	12¼	13	18	22½	28	32

Anm.: Tal er afrundet til nærmeste kvarte milliard. Grundet afrundinger kan der være afvigelser mellem totalen og summen af delkomponenter.

1) Afspejler at det gældende råderum i 2018 er fuldt disponeret i forbindelse med finanslovsforslag for 2018, samt at budgetteringen på finanslovsforslaget i øvrigt, herunder budgetforbedringer vedr. omlægning af finansiering af almene boliger samt lavere kontraktbetaling til DSB, gradvist frigør midler til øvrige disponeringer efter 2018. Inkluderer desuden virkningen af *Aftale om flere år på arbejdsmarkedet*.

Kilde: Egne beregninger.

I forbindelse med finanslovsforslaget for det kommende år opgøres offentlige indtægter og udgifter i finanslovsårets priser. Opregnet til 2018-priser udgør det finanspolitiske råderum 32 mia. kr. frem mod 2025, jf. tabel 1.2 (sidste linje). Råderummet i grundforløbet er dels prioriteret til en basisvækst i udgifterne til offentligt forbrug på 13 mia. kr. frem mod 2025 svarende til en basis realvækst på 0,3 pct. om året i 2019-2025, dels til en reserve til øvrige prioriteringer – herunder *Sådan forlænger vi opsvinget* og *Sammen om fremtidens virksomheder* – som i alt svarer til 19 mia. kr. i 2025, jf. afsnit 1.4.

Der henvises til *2025-forløb og reformudspil*, august 2017 for en oversigt over råderumsvirkningen af regeringens udspil til *Sådan forlænger vi opsvinget* og *Sammen om fremtiden virksomheder*.

1. Det samfundsøkonomiske forløb til 2025

Det opdaterede 2025-forløb, august 2017 tager udgangspunkt i konjunkturvurderingen i *Økonomisk Redegørelse*, august 2017. I årene 2019-2025 er der tale om et beregningsteknisk forløb.

I forhold til den seneste fremskrivning i forbindelse med regeringens 2025-plan – *Vækst og velstand 2025* – er forløbet opdateret med et nyt konjunkturgrundlag i *Økonomisk Redegørelse*, august 2017, *Aftale om flere år på arbejdsmarkedet* fra juni 2017

samt prioriteringerne i regeringens finanslovsforslag for 2018. Hertil kommer en række opdateringer af de bagvedliggende forudsætninger om befolkning- og beskæftigelsesudvikling, statens indtægter fra Nordsøen mv., *jf. boks 1.2.*

Boks 1.2

Opdateringer af 2025-forløbet siden *Vækst og velstand 2025*

- *Økonomisk Redegørelse*, august 2017: Det nye konjunkturgrundlag indeholder nye skøn for makroøkonomiske nøgletal som vækst, privat forbrug, beskæftigelse, ledighed, investeringer, udenrigshandel mv.
- *Finanslovsforslag for 2018*: Finanslovsforslaget er på linje med vanlig praksis indregnet i augustfremskrivningen, selvom der er tale om endnu ikke vedtagen politik. Med afsæt i regeringens finanslovsforslag skønnes en vækst i udgifterne til offentligt forbrug på 0,5 pct. i 2018. Forbrugsvæksten afspejler udover en basis realvækst på 0,3 pct. et bidrag fra finanslovsforslagets regerings- og forhandlingsreserver, der kan udmøntes til et løft af danskernes sikkerhed mv. På finanslovsforslaget er der desuden afsat regerings- og forhandlingsreserver på i størrelsesordenen 2 mia. kr., som forudsættes anvendt uden for det offentlige forbrug samt en reserve på ½ mia. kr. i 2018 til Jobreform fase II. På finanslovsforslaget indgår bl.a. to væsentlige budgetbesparelser, som indgår i opgørelsen af det opdaterede finanspolitiske råderum i det mellemfristede grundforløb. Det drejer sig om:
 - 1) *Ny model for finansiering af almene boliger*: Omlægning af lån i den almene boligsektor til statslån (private aktører bevarer 10 procent af udlånene). Finansieringsmodellen giver en samlet besparelse på i størrelsesordenen 1½ mia. kr. på længere sigt, når de eksisterende lån er omlagt til den nye model.
 - 2) *Reduceret kontraktbetaling til DSB*: Der er gennemført en omfattende analyse af jernbanesektoren, som viser, at jernbanedriften kan effektiviseres gennem en bred vifte af tiltag. DSB har allerede iværksat en række af de foreslåede initiativer. Det gør det muligt at nedsætte statens kontraktbetaling til DSB med i størrelsesordenen 1¼ mia. kr. frem mod 2025.
- *Aftale om flere år på arbejdsmarkedet*: Aftalen indeholder en række ændringer af det danske pensionssystem, som både gør det mere attraktivt at gå senere på pension og spare op til sin egen alderdom.
- *Indregning af opdateret befolkningsprognose og nye oplysninger om befolkningens tilknytning til arbejdsmarkedet*: Opdaterede befolkningsprognose fra Danmarks Statistik og DREAM samt nye oplysninger fra den registerbaserede arbejdsmarkedsstatistik (RAS) er indregnet i opdaterede skøn for udviklingen i beskæftigelsen, antal personer på overførselsindkomster og lign. Væksten i det demografiske træk er uændret på ca. 0,65 pct. om året i 2018-2025.
- *Opdaterede forudsætninger omkring olieprisudviklingen*: De opdaterede oplysninger giver anledning til nye skøn for olieprisudviklingen. Skøn for Nordsøproduktionen er uændrede i forhold til *Vækst og velstand 2025*.

1.1 International økonomi og finansielle forhold

Forudsætningerne om udviklingen i den internationale økonomi og de finansielle forhold følger *Økonomisk Redegørelse, august 2017* i årene 2017 og 2018.

Udlandsforudsætningerne frem mod 2025 tager udgangspunkt i IMF's seneste mellemfristede fremskrivning. På baggrund heraf forudsættes en årlig vækst i BNP på Danmarks eksportmarkeder på godt 2 pct. i årene efter 2018.

Tabel 1.3
Forudsætninger om udlandsvækst 2016-2025

	Konjunkturår ¹⁾			Beregningsteknisk forløb		
	2016	2017	2018	2019	2020	2025
Årlig stigning, pct.						
Oliepris (brent), USD pr. td. ²⁾	44	51	63	69	76	90
Dollarkurs, kr. pr. \$	6,7	6,6	6,9	6,8	6,7	6,25
Rente, 10-årig dansk statsobligation, pct. p.a.	0,0	0,6	1,0	1,6	2,2	4,4

1) Forløbet i 2017 og 2018 er baseret på *Økonomisk Redegørelse*, august 2017.

2) Olieprisen er deflateret med BNP-deflatoren og er opgjort i 2017-priser.

Kilde: Danmarks Statistik, IMF, IEA, *Økonomisk Redegørelse*, august 2017 og egne beregninger.

Skønnet for olieprisen fastsættes med udgangspunkt i dels futurespriser, dels skøn fra Det Internationale Energiagentur (IEA), *jf. Danmarks Konvergensprogram 2015*. Olieprisen forudsættes dermed at stige fra 51 dollars pr. tønde ultimo juli 2017 til 90 dollars pr. tønde i 2025 (real), *jf. tabel 1.3*.

Dollarkursen antages i *Økonomisk Redegørelse*, august 2017, at svare til ca. 6,9 kr. i 2018. Efter 2018 antages en glidende tilpasning til en kurs på 6,25 kr. pr. dollar i 2025, svarende til den gennemsnitlige handelskurs siden 1990.

ECB ventes fortsat at holde den pengepolitiske rente på et lavt niveau de kommende år. Frem mod 2025 forudsættes en normalisering af pengepolitikken i euroområdet i takt med, at væksten tiltager. Den 10-årige danske statsobligationsrente skønnes at ligge under 1 pct. i år og næste år, for derefter gradvist at stige til ca. 2,2 pct. i 2020. På lang sigt øges statsrenten gradvist til 4,5 pct. som udtryk for normalisering af pengepolitikken og renteforholdene.

1.2 Dansk økonomi og den samfundsøkonomiske vurdering frem mod 2025

Dansk økonomi er inde i et opsving. I gennemsnit er BNP vokset 1,3 pct. årligt i perioden 2010-2016 og beskæftigelsen har været stigende siden 2013.

I *Økonomisk Redegørelse*, august 2017 ventes en BNP-vækst på 2,0 pct. i 2017 og 1,8 pct. i 2018, *jf. tabel 1.4*. Væksten er bredt funderet.

Tabel 1.4
Nøgletal for dansk økonomi, 2016-2025

	Konjunkturår			Beregningsteknisk forløb		
	2016	2017	2018	2019	2020	2021-25
Outputgab og reale vækstrater, pct.						
BNP	1,7	2,0	1,8	1,6	1,9	1,5
BVT	1,4	1,9	1,7	1,7	1,9	1,6
Outputgab (pct. af BVT) ¹⁾	-0,8	-0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Efterspørgsel, realvækst, pct.						
Privat forbrug	2,1	2,4	2,4	2,8	2,5	2,3
Offentligt forbrug	0,4	0,8	0,5	0,3	0,3	0,3
Faste bruttoinvesteringer	4,4	3,0	4,3	5,6	6,6	2,8
Eksport	2,5	3,8	2,9	2,6	2,7	3,2
Import	3,5	3,7	3,8	4,0	3,7	4,0
Arbejdsmarked og produktivitet						
Arbejdsstyrkevækst (pct.)	1,1	1,2	0,7	0,6	0,8	0,4
Beskæftigelsesvækst (pct.)	1,5	1,4	0,8	0,5	0,8	0,4
Bruttoledighed (pct. af arbejdsstyrken)	3,9	4,0	3,9	3,9	3,9	3,8
Timeproduktivitet, hele økonomien (pct.)	0,0	0,6	0,9	1,2	1,0	1,1
Timeproduktivitet, private byerhverv (pct.)	-0,1	0,5	1,2	1,1	1,1	1,2

Anm.: Forløbet i 2017-2018 tager udgangspunkt i konjunkturgrundlaget i *Økonomisk Redegørelse*, august 2017.
 Forløbet fra og med 2019 er beregningsteknisk.

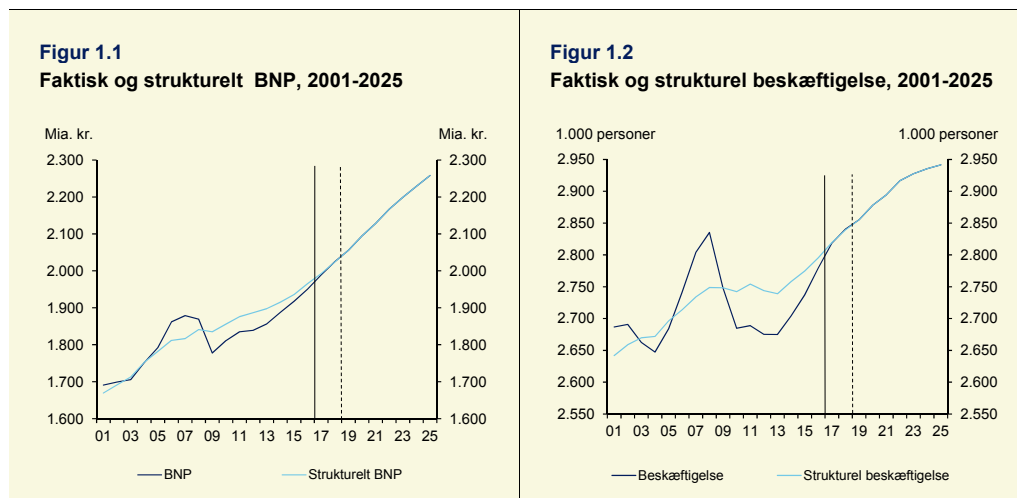
1) Outputgabets opgøres som gennemsnit over perioden 2021-25.

Kilde: Danmarks Statistik, *Økonomisk Redegørelse*, august 2017 og egne beregninger.

Med den stærke fremgang er dansk økonomi ved at være i en konjunkturneutral situation, *jf. figur 1.1*. Beskæftigelsen skønnes at være på det strukturelle niveau i år, *jf. figur 1.2*.

I forløbet efter 2018 og frem mod 2025 er det beregningsteknisk antaget, at både faktisk BNP og beskæftigelse udvikler sig på linje med det strukturelle niveau. Det lægges dermed til grund for forløbet, at opsvinget ikke bremses af uholdbare løn- og prisstigninger som følge af stigende kapacitetspres.

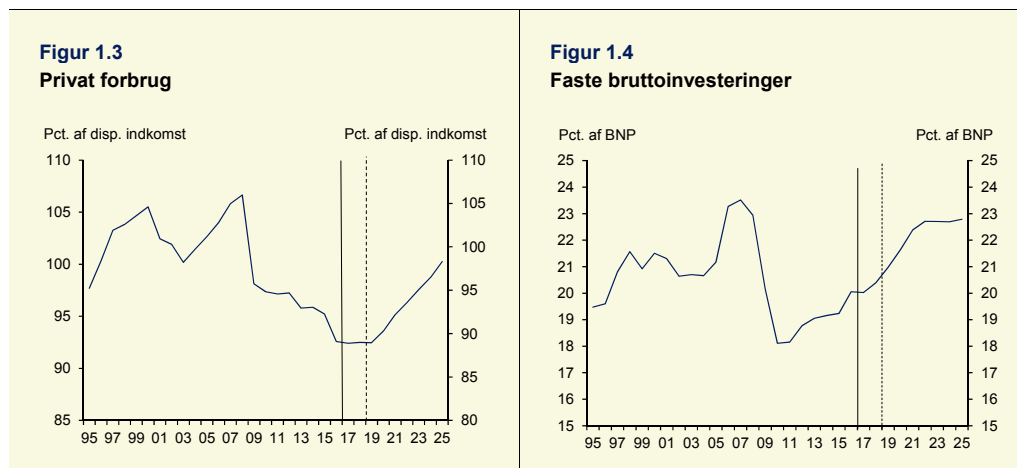
Mulighederne for yderligere fremgang understøttes af de seneste års reformer – ikke mindst tilbagetrækningsreformen fra 2011 – som bidrager til at øge arbejdsudbuddet i de kommende år.

Anm.: Strukturel beskæftigelse er et beregnet skøn for beskæftigelsesniveauet i en normal konjunktursituation.

Kilde: Danmarks Statistik, *Økonomisk Redegørelse*, august 2017 og egne beregninger.

Aftale om senere tilbagetrækning, 2011, indeholder blandt andet forhøjelser af efterlønsalderen i årene frem mod 2019 og igen i 2022 og 2023, og folkepensionsalderen hæves i 2019-2022. Hertil kommer gennemførte reformer af blandt andet kontanthjælp, SU, førtidspension og fleksjob samt skattereformerne 2009 og 2012. Samlet ventes beskæftigelsen at stige med omkring 162.000 personer fra 2016 til 2025.

Kilde: Danmarks Statistik, *Økonomisk Redegørelse*, august 2017 og egne beregninger.

Stigende beskæftigelse og realløn understøtter et stigende privat forbrug i årene frem mod 2025. Det skønnes, at privatforbruget stiger med 2-2½ pct. årligt frem mod 2025. Med den forudsatte udvikling i det private forbrug vil forbrugskvoten gradvist normaliseres frem mod 2025, men ikke vende tilbage til den høje forbrugskvote, der karakteriserede årene op til finanskrisen, jf. figur 1.3. Husholdningernes gældskvote ventes at stabilisere sig på det nuværende niveau.

De faste bruttoinvesteringer ventes at stige i takt med, at virksomhederne får behov for at udvide deres produktionskapacitet, *jf. figur 1.4*. Det højere investeringsniveau i årene op til 2025 vil bidrage til en stigning i kapitalapparatet pr. arbejdstime efter en periode med stagnation i årene efter finanskrisen.

1.3 Produktionspotentialet frem mod 2025

Væksten i produktionspotentialet ventes gradvist at tage til i de kommende år efter en beskeden fremgang i årene efter den globale økonomiske krise, *jf. tabel 1.5*. I perioden 2017-2025 ventes potentielt BVT (bruttoværditilvæksten) at vokse med godt 1½ pct. årligt.

Det stigende produktionspotentiale afspejler vækst i den strukturelle arbejdsstyrke samt en hurtigere fremgang i timeproduktiviteten. Den øgede vækst i timeproduktiviteten afspejler blandt andet højere erhvervsinvesteringer, som øger kapitalapparatet. Sammenlignet med forløbet i *Vækst og velstand 2025* er der tale om en opjustering af vækstraterne i 2017 og 2018, mens vækstraterne er omtrent uændrede fra 2019-2025.

Tabel 1.5
Bidrag til vækst i produktionspotentialet og i faktisk real BVT, 1995-2025

	1996-2007	2008-2009	2010-2016	2017-2018	2019-2025
Gns. vækst pr. år, pct.					
1. Produktionspotentiale (BVT)	1,8	1,0	0,9	1,4	1,6
<i>Heraf bidrag fra</i>					
- Timeproduktivitet (strukturel)	1,1	1,0	0,7	0,5	1,1
- Struktureel ledighed	0,5	0,2	0,1	0,1	0,0
- Struktureel arbejdsstyrke	0,2	0,1	0,3	0,9	0,5
- Struktureel arbejdstid	0,0	-0,3	-0,1	-0,1	0,0
2. Konjunktur	0,3	-3,3	0,3	0,5	0,0
3. Faktisk BVT (1+2)	2,1	-2,2	1,3	1,9	1,6
4. Nettoafgifter	0,1	-0,5	0,0	0,0	-0,1
5. Faktisk BNP (3+4)	2,2	-2,7	1,3	1,9	1,6
<i>Memopost: Vækst i produktionspotentialet i Vækst og velstand 2025</i>					
<i>Produktionspotentiale (BVT)</i>	<i>1,9</i>	<i>1,1</i>	<i>0,9</i>	<i>1,2</i>	<i>1,6</i>
<i>Faktisk BNP</i>	<i>2,2</i>	<i>-2,7</i>	<i>1,3</i>	<i>1,7</i>	<i>1,5</i>

Anm.: Der er usikkerhed om skønnet for den potentielle vækst i delperioderne, herunder om bidragene fra enkelte komponenter. På grund af afrundinger summer enkelte delkomponenter ikke nødvendigvis til totalen.

Kilde: Danmarks Statistik, *Økonomisk Redegørelse*, august 2017 og egne beregninger.

Den strukturelle beskæftigelse ventes i perioden 2016-2025 at vokse med ca. 146.000 personer og den faktiske beskæftigelse med ca. 162.000 personer. Stigningen skyldes primært gennemførte reformer, *jf. tabel 1.6*.

Stigningen i den strukturelle beskæftigelse giver et betydeligt bidrag til væksten i produktionspotentialt i de kommende år. Samlet ventes en stigning på i gennemsnit ca. 1,6 pct. årligt i BVT og BNP i perioden 2019-2025.

Tabel 1.6
Bidrag til ændringerne i beskæftigelse, 2016-2025

	Virkning i antal personer	Virkning i fuldtidspersoner (inkl. arbejdstid)
1.000 personer		
Demografisk bidrag (alder, køn, herkomst) mv.	16	8
Skønnet bidrag fra tidligere reformer ¹⁾	130	130
Samlet ændring i strukturel beskæftigelse	146	138
Konjunkturbidrag	16	12
Samlet ændring i faktisk beskæftigelse	162	149

Anm.: Forskellen mellem virkningen opgjort i fuldtidspersoner og antal hoveder afspejler ikke alene ændret gennemsnitlig arbejdstid som følge af forudsatte reformbidrag, men også forskellen mellem den gennemsnitlige arbejdstid og normalarbejdstiden. Den årlige arbejdstid for en fuldtidsperson forudsættes at være 1.642,8 timer.

1) Inkl. initiativer i genopretningsaftalen, skatteaftaler 2009 og 2012 samt tilbagetrækningsreformen mv. Desuden er indregnet JobReform fase I samt indførelse af integrationsydelse.

Kilde: Danmarks Statistik, DREAM og egne beregninger.

Det er regeringens mål, at produktionspotentialt skal styrkes yderligere gennem nye reformer, *jf. Vækst og velstand 2025*.

1.4 Offentlige finanser frem mod 2025

Finanspolitikken tilrettelægges inden for de ansvarlige rammer, der følger af budgetloven og de mellemfristede mål for dansk økonomi. Den årlige finanspolitik skal tilrettelægges, så den overholder budgetlovens underskudsgrænse på $-1/2$ pct. af BNP og de gældende udgiftslofter. I de kommende år tilrettelægges finanspolitikken efter, at de offentlige underskud gradvist mindskes i overensstemmelse med 2025-planens sigtepunkt på $-0,1$ pct. af BNP i 2020 og målet om strukturel balance i 2025. Baseret på den aktuelle fremskrivning skønnes strukturel balance i 2021 og mindst balance i årene 2021-25, *jf. figur 1.5*.

I 2017-2021 skønnes den faktiske offentlige saldo at ligge under den strukturelle saldo, hvilket primært skal ses i lyset af lave indtægter fra pensionsafkastsskatten i takt med den forudsatte rentenormalisering.¹

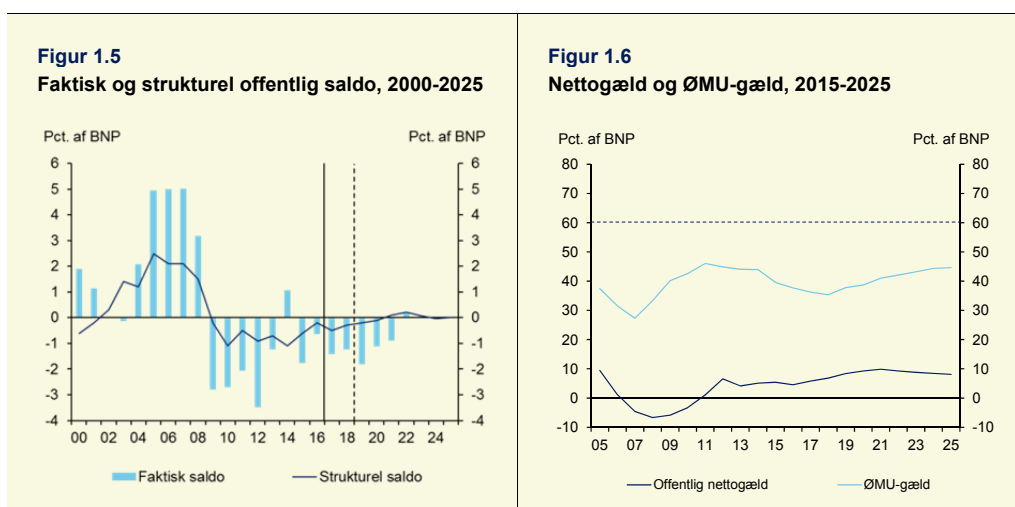
Den offentlige nettogæld forbliver i fremskrivningen på et lavt niveau og skønnes til ca. $8\frac{1}{2}$ pct. af BNP i 2025, *jf. figur 1.6*.

ØMU-gælden forventes at aftage frem mod 2018, hvorefter den forventes at stige til godt $44\frac{1}{2}$ pct. af BNP i 2025. Det er en opjustering på ca. $9\frac{1}{2}$ pct. af BNP i

¹ Efter sidste loftsår (2021) skelnes der ikke mellem faktisk og strukturel saldo, og i fremskrivningen af de offentlige finanser indgår blandt andet det strukturelle provenu fra pensionsafkastsskatten.

forhold til 2025-planens grundforløb, og skal ses i lyset af den forudsatte omlægning af finansieringen for almene boliger, som øger statens aktiver og passiver parallelt. Det forøger beregningsteknisk ØMU-gælden, selvom den offentlige nettogæld ikke bliver påvirket.

Opjusteringen af ØMU-gælden skal endvidere ses i lyset af, at der er lidt større faktiske offentlige underskud frem mod 2021 i lyset af lavere skønnede indtægter fra pensionsafkastskatten (hvilket også påvirker nettogælden). Der fastholdes fortsat en sikkerhedsmargin til gældsgrænsen i Stabilitets- og Vækstpagten på 60 pct. af BNP.

Kilde: Danmarks Statistik, *Økonomisk Redegørelse*, august 2017 og egne beregninger.

Den strukturelle saldo er et beregnet mål for den underliggende stilling på de offentlige finanser ved den givne finanspolitik og er det centrale styringsinstrument i tilrettelæggelsen af finanspolitikken.

Frem mod 2020 er sigtepunktet et strukturelt underskud på 0,1 pct. af BNP. I forløbet er der som nævnt strukturel balance eller overskud henover årene 2021-2025. Finanspolitikken skal understøtte et balanceret opsving og skal løbende være afstemt med konjunktursituationen.

Beregningen af den strukturelle saldo foretages ved, at den faktiske saldo korrigeres for de udsving, der vurderes at følge af konjunkturerne og en række andre midlertidige forhold, herunder de ofte store fluktuationer i indtægterne fra pensionsafkastskatten og Nordsøen, *jf. tabel 1.7*.

Tabel 1.7
Fra faktisk til strukturel saldo

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2025 ⁶⁾
Pct. af BNP							
1. Faktisk saldo	-0,6	-1,4	-1,2	-1,8	-1,1	-0,9	0,0
<i>Heraf bidrag til den faktiske saldo fra</i>							
2. Konjunkturgab	-0,5	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	-
3. Selskabsskat ¹⁾	0,4	0,3	0,2	0,0	0,0	0,0	-
4. Registreringsafgift	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	-
5. Pensionsafkastskat	0,6	-0,8	-0,9	-0,9	-0,9	-0,9	-
6. Nordsøindtægter ²⁾	-0,7	-0,4	-0,2	-0,2	0,0	0,0	-
7. Nettorentebetalinger og udbytter ¹⁾	-0,1	0,1	0,2	0,0	0,1	0,0	-
8. Specielle budgetposter ³⁾	0,2	0,0	-0,2	-0,4	-0,2	0,0	-
9. Øvrige forhold ⁴⁾	-0,3	-0,1	-0,1	0,0	0,1	0,0	-
10. Strukturel saldo (1-2-3-4-5-6-7-8-9)⁵⁾	-0,2	-0,5	-0,3	-0,2	-0,1	0,0	0,0

1) Ekskl. indtægter vedr. nordsøaktiviteter.

2) Det strukturelle niveau for 2016-2020 korrigeres med ændringen i den varige virkning i forhold til den mellemfristede fremskrivning i forbindelse med Opdateret 2020-forløb, september 2015, jf. notatet "Metodejustering for strukturelle indtægter fra Nordsøen" på www.fm.dk. Korrektionen svarer til 0,02-0,09 pct. af BNP i 2016-2020. Herudover justeres provenuet for de direkte konsekvenser for nordsøindtægterne i 2017-2020 af den indgåede aftale om genopretning af Tyra-feltet.

3) Der indgår en korrektion for ekstraordinær udbetaling af efterlønsbidrag i 2018 på godt 5 mia. kr. i forlængelse af Aftale om flere år på arbejdsmarkedet (juni 2017). Endeligt indgår en korrektion på ca. 9 mia. kr. i 2019 og ca. 4½ mia. kr. i 2020 som aftaler tilbagebetaling vedr. ejerboliger og erhvervsjendomme, hvor der er betalt for meget skat af for høje vurderinger mv.

4) Indeholder korrektion for PSO-afgiften, forskelle i tilsagnsniveau og afløb for udviklingsbistanden. Herudover korrigeres der for følgende engangsforhold: Afledt af skatterabatten vedr. omlægning af eksisterende kapitalpensioner anslås de ordinære indtægter at være fremrykket med hhv. godt 5 mia. kr. i 2013 og godt 2 mia. kr. i 2014 fra perioden 2015-2019. Herudover korrigeres der for ændret indfasning af EU-rabatten mellem 2015 og 2016 svarende til korrektionen af udgiftslofterne. Øvrige forhold omfatter desuden en omregning af strukturel saldo i pct. af faktisk BNP til pct. af strukturelt BNP. I 2015 og 2016 er der korrigeret for nye oplysninger om de offentlige indtægter, som endnu ikke vurderes afspejlet i Danmarks Statistiks opgørelse af den faktiske offentlige saldo. I 2018-2021 er der endvidere korrigeret for investeringen i kampfly, som planlægges i perioden 2021-2026, men påvirker den strukturelle saldo gennem et syvårs glidende gennemsnit.

5) Strukturel saldo opgjort i pct. af strukturelt BNP.

6) Efter 2021 fremskrives de offentlige indtægter og udgifter ud fra beregningstekniske principper og forudsættes således strukturelt.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Udviklingen i den strukturelle saldo frem mod 2025 svarer til regeringens 2025-plan *Vækst og velstand 2025*.

Råderum i finanspolitikken

Det samlede råderum i finanspolitikken svarer som nævnt til ca. 32 mia. kr. frem mod 2025, når der tages højde for det prioriterede løft af de offentlige investeringer og fortsat skattestop for visse punktafgifter i *Vækst og velstand 2025* samt øvrige nye oplysninger i det opdaterede grundforløb.

Regeringen ønsker en moderat basis realvækst i det offentlige forbrug på 0,3 pct. om året. Forløbet indebærer en samlet stigning i det offentlige forbrug på ca. 13 mia. kr. frem mod 2025. Det resterende råderum indgår i grundforløbet som en reserve til øvrige prioriteringer – herunder *Sådan forlænger vi opsvinget* og *Sammen om fremtidens virksomheder* – som i alt svarer til 19 mia. kr. i 2025, jf. *Sådan forlænger vi opsvinget, Sammen om fremtidens virksomheder* samt notatet ”2025-forløb inkl. nye reformudspil”, regeringen, august 2017, som kan findes på www.fm.dk.

Tabel 1.8
Finanspolitisk råderum frem mod 2025

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Mia. kr. (2018-priser)								
Råderum i alt	4¾	10½	12¼	13	18	22½	28	32
Heraf til basisvækst i det offentlige forbrug på 0,3 pct.	2¾	4¼	5½	7	8½	10	11½	13
Heraf reserve til øvrige prioriteringer	2	6¼	6½	6	9½	12½	16½	19

Anm.: Råderummet er opgjort som væksten i det offentlige forbrug (ekskl. afskrivninger) målt i forhold til niveauet i 2017 samt den afsatte reserve til øvrige prioriteringer målt i forhold til niveauet i 2017. Reserven til øvrige prioriteringer i 2019-2025 er fastsat ud fra en basis realvækst i udgifterne til offentligt forbrug på 0,3 pct. årligt. I 2018 afspejler reserven til øvrige prioriteringer den del af regerings- og forhandlingsreserverne, der på finanslovsforslag 2018 er forudsat disponeret uden for det offentlige forbrug.

Kilde: Egne beregninger.

Det samlede råderum i finanspolitikken, givet allerede vedtagne regler for skatter og overførsler mv. og virkningen af finanslovsforlaget for 2018, stiger med ca. ¾ mia. kr. fra 2020 til 2021, hvilket er begrænset i lyset af blandt andet den bagvedliggende vækst i den strukturelle beskæftigelse.

Den begrænsede stigning i råderummet skal primært ses i lyset af, at aftalen om *Tryghed om boligbeskatningen* mellem regeringen, S, R og DF mindsker boligskatterne med ca. 3 mia. kr. mere i 2021 end i 2020 (målt ved virkningen på den strukturelle saldo). Hertil kommer, at regeringen prioriterer et løft i de offentlige investeringer på 22 mia. kr. i 2021-25, herunder et løft på ca. 3 mia. kr. i 2021. I modsat retning trækker indfasningen af tidligere gennemførte reformer, som bidrager til at øge råderummet, herunder navnlig *Aftale om senere tilbagetrækning*, 2011².

1.5 Offentlige indtægter

De samlede offentlige indtægter skønnes i *Økonomisk Redegørelse*, august 2017 reduceret fra 51,8 pct. af BNP i 2016 til 49,5 pct. af BNP i 2018, jf. tabel 1.9. Udviklingen dækker navnlig over et fald i indtægterne fra pensionsafkastskatten, som i 2018 ligger væsentligt under det beregnede strukturelle provenu.

² Også fra 2019 til 2020 er ændringen i råderummet forholdsvist begrænset på ca. 1¾ mia. kr. Det skal blandt andet ses i lyset af et fald i olieprisen og derigennem svækkede Nordsøindtægter fra loftsafstættelsen 2019 til loftsafstættelsen 2020.

I fremskrivningen i grundforløbet svarer indtægterne til ca. 50,5 pct. af BNP i 2025. Indtægterne øges primært som følge af en genopretning af indtægterne fra pensionsafkastskatten op mod det strukturelle niveau. Hertil kommer en stigning i Nordsø-provenuerne fra det aktuelt lave niveau samt en stigning i renteindtægterne afledt af den forudsatte omlægning af finansieringen af almene boliger, som forøger statens aktiver og passiver parallelt.

I modsat retning trækker faldende personskatter, som blandt andet skal ses i sammenhæng med gennemførte reformer og en ventet stigning i renteniveauet, som påvirker husholdningernes kapitalindkomster. Aftalen om et nyt boligbeskatningssystem bidrager også isoleret set til lavere offentlige indtægter i pct. af BNP frem mod 2025.

Der henvises til *2025-forløb og reformudspil*, august 2017 for en beskrivelse af udviklingen i skattetrykket frem mod 2025 inkl. regeringens udspil *Sådan forlænger vi op-svinget* og *Sammen om fremtidens virksomheder*.

Tabel 1.9
Offentlige indtægter

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022 ¹⁾	2023 ¹⁾	2024 ¹⁾	2025 ¹⁾
Pct. af BNP										
1. Primære indtægter	51,0	49,2	48,8	48,2	48,2	48,1	48,9	48,8	48,8	48,9
- Skatter og afgifter (skattetryk)	46,6	44,9	44,6	44,0	44,0	43,9	44,7	44,6	44,6	44,7
- Personskatter mv	20,9	20,8	20,7	20,5	20,5	20,5	20,4	20,3	20,2	20,2
- Arbejdsmarkedsbidrag	4,4	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5
- Pensionsafkastskat	1,7	0,3	0,2	0,2	0,3	0,3	1,1	1,1	1,1	1,1
- Selskabsskatter	2,7	2,7	2,6	2,3	2,3	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4
- Moms	9,6	9,7	9,7	9,8	9,8	9,8	9,9	9,9	10,0	10,0
- Ejendomsskat (grundskyld)	1,4	1,3	1,3	1,3	1,3	1,2	1,2	1,3	1,3	1,3
- Ejendomsværdiskat	0,7	0,7	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
- Punktafgifter mv.	5,6	5,4	5,3	5,2	5,0	4,9	4,9	4,9	4,9	4,8
- Sociale bidrag ²⁾	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- Øvrige primære indtægter ³⁾	4,4	4,3	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2
2. Renteindtægter⁴⁾	0,8	0,8	0,8	0,9	1,0	1,1	1,2	1,3	1,4	1,5
3. Indtægter i alt (1+2)	51,8	50,0	49,5	49,2	49,2	49,2	50,1	50,1	50,3	50,4
Memopost:										
Nordsø-indtægter	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,3	0,3	0,4

1) Fra 2022 og frem skelnes ikke mellem den faktiske og den strukturelle udvikling, og det viste skattetryk stiger fra 2021 til 2022 som følge af, at der indgår det strukturelle provenue fra pensionsafkastskatten mv. fra og med 2022.

2) Omfatter primært a-kasse bidrag og efterlønsbidrag.

3) Øvrige primære indtægter indeholder blandt andet overskud af offentlig virksomhed, diverse drifts- og kapitaloverførsler fra andre indenlandske sektorer samt imputerede (beregnete) indtægter i form af både bruttoestindkomst og bidrag til tjenestemandspensioner. Endvidere indgår statens indtægter fra overskudsdeling og statsdeltagelse i forbindelse med olie- og gasindvinding i Nordsøen, rørledningsafgiften samt kulbrinteskatten.

4) Inklusive udbytter og Nationalbankens overskud.

Kilde: Danmarks Statistik, *Økonomiske Redegørelse*, august 2017 og egne beregninger.

De væsentligste forudsætninger omkring fremskrivningen af de offentlige indtægter fremgår af *boks 1.3*.

Boks 1.3**Forudsætninger for fremskrivning af offentlige indtægter**

Fremskrivningen af de offentlige indtægter tager udgangspunkt i vurderingen i *Økonomisk Redegørelse*, august 2017, der indeholder detaljerede skøn for de offentlige finanser i 2017 og 2018.

Kildeskatter: Indtægterne fra kildeskatter – der primært omfatter den personlige indkomstskat – er baseret på den fremskrevne udvikling i skattegrundlaget i form af lønindkomst, skattepligtige indkomstoverførsler, fradragsberettigede pensionsudbetalinger, skattepligtige pensionsudbetalinger, positiv og negativ kapitalindkomst i husholdningerne og ligningsmæssige fradrag. De fremskrevne indtægter fra personlig indkomstskat tager højde for vedtagne ændringer i skattesatser og øvrige regler. Indtægterne fra ejendomsværdiskatten – der også indgår i kildeskatterne – afspejler aftalen *Tryghed om boligbeskatningen*, maj 2017.

Arbejdsmarkedsbidrag: Provenuet fra arbejdsmarkedsbidraget er fremskrevet med afsæt i udviklingen i bidragsgrundlaget i form af lønindkomst mv.

Pensionsafkastskat: De fremskrevne indtægter fra pensionsafkastskatten frem mod 2021 tager højde for, at den forudsatte normalisering af renten indebærer tab på pensionsselskabernes rentefølsomme aktiver (fx obligationer). Fra 2022 forudsættes provenuet fra pensionsafkastskatten at svare til det beregnede strukturelle niveau.

Selskabsskat: Provenuet fra selskabsskat (ekskl. selskabsskat fra kulbrintevirksomhed og kulbrinteskate, som indgår i Nordsøindtægterne) tager udgangspunkt i det strukturelle provenu med en konstant langsigtet andel af den private bruttoværditilvækst (BVT) ekskl. råstofudvinding.

Nordsøindtægter: De fremskrevne Nordsøindtægter tager afsæt i den seneste prognose for olie- og gasproduktionen ifølge Energistyrelsen (april 2017). Med hensyn til olieprisen tages der udgangspunkt i Det Internationale Energi Agenturs (IEA) seneste prognose (november 2016) og udviklingen i futures priserne.

Moms og punktafgifter: Provenuet fra moms, punktafgifter og registreringsafgiften tager udgangspunkt i den fremskrevne udvikling i afgiftsgrundlagene afledt af privat forbrug, investeringer og vareforbrug i erhvervene. Der er desuden taget højde for en række politiktiltag, herunder aftalen om lavere registreringsafgift fra finansloven 2016 og 2017. Der er forudsat fortsat skattestop for en række punktafgifter frem mod 2025, jf. *Vækst og velstand 2025*.

PSO-afgiften: Som led i *Aftale om afskaffelse af PSO-afgiften* overflyttes udgifterne til vedvarende energi til finansloven, og PSO-afgiften afskaffes gradvist fra 2017 med fuld udfasning i 2022.

Kommunal ejendomsskat: De fremskrevne indtægter fra de kommunale ejendomsskatter (primært grundskyld) afspejler fastfrysningen af grundskylden for 2017 (jf. finanslovsaftalen fra 2017) og aftalen om *Tryghed om boligbeskatningen*, maj 2017.

1.6 Offentlige udgifter

De offentlige udgifters andel af BNP skønnes at falde fra 52½ pct. af BNP i 2016 til knap 50½ pct. af BNP i 2025, jf. *tabel 1.10*.

Faldet i de offentlige udgifters andel af BNP frem mod 2025 skal blandt andet ses i lyset af, at gennemførte reformer og initiativer øger BNP og reducerer udgifterne til indkomstoverførsler. Hertil kommer en forudsat afdæmpet udvikling i det offentlige forbrug, der reducerer det offentlige forbrugs andel af BNP frem mod 2025. Den afdæmpede udvikling i det offentlige forbrug modsvares delvist af, at der i forløbet er indregnet en reserve til regeringens øvrige prioriteringer, som øges i pct. af BNP frem mod 2025. I grundforløbet indgår reserven beregnings-teknisk under øvrige primære udgifter.

Tabel 1.10
Offentlige udgifter

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Pct. af BNP										
1. Primære udgifter	51,1	50,3	49,8	49,8	49,1	48,7	48,4	48,4	48,5	48,5
- Offentligt forbrug	25,4	25,2	24,9	24,8	24,6	24,5	24,2	24,1	23,9	23,8
- Offentlige investeringer	3,6	3,5	3,4	3,4	3,3	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5
<i>Heraf bygninger og anlæg</i>	2,6	2,6	2,5	2,5	2,4	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6
<i>Heraf forskning og udvikling¹⁾</i>	1,0	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
- Indkomstoverførsler	17,2	16,9	16,6	16,5	16,3	16,2	16,1	16,0	16,0	16,1
- Subsidier	1,9	1,9	1,8	1,6	1,5	1,5	1,4	1,4	1,4	1,4
- Øvrige primære udgifter	3,1	2,8	3,2	3,6	3,4	3,1	3,2	3,4	3,6	3,8
2. Renteudgifter	1,4	1,1	0,9	1,2	1,2	1,4	1,5	1,6	1,8	1,8
3. Udgifter i alt (1+2)	52,5	51,4	50,8	51,0	50,3	50,1	49,9	50,1	50,3	50,4

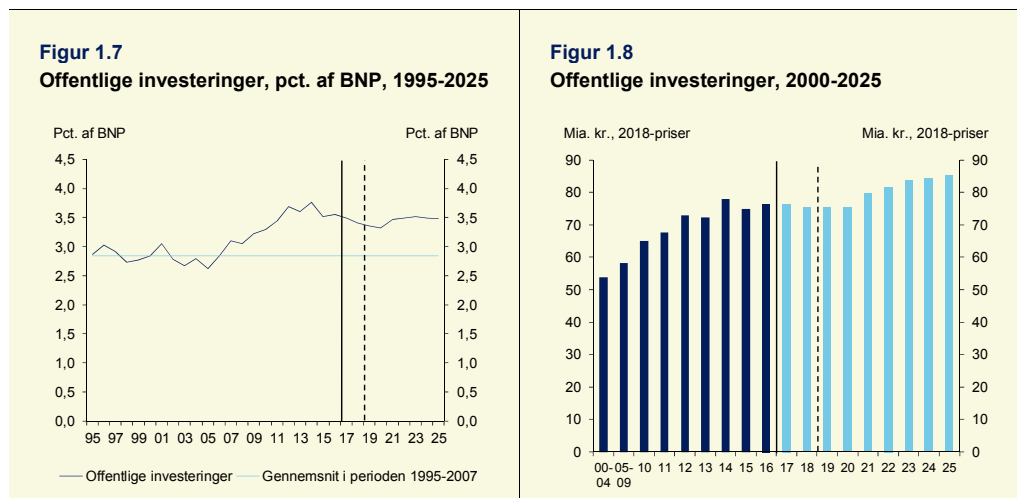
1) Opgjort på nationalregnskabsform, der ikke er direkte sammenlignelig med det offentlige forskningsbudget (forskningsmålsætningen). De offentlige udgifter til forskning og udvikling mv. (på nationalregnskabsform) er fra 2017 til 2021 fremskrevet med afsæt i udviklingen i det offentlige forskningsbudget. Efter 2021 forudsættes udgifter til forskning og udvikling mv. at udgøre en konstant andel af BNP.

2) Konjunkturårene 2017-2018 tager udgangspunkt i *Økonomisk Redegørelse*, august 2017.

Kilde: Danmarks Statistik, *Økonomisk Redegørelse*, august 2017 og egne beregninger.

Offentlige investeringer

De offentlige investeringer som andel af BNP har de seneste år ligget på et historisk højt niveau, og vil også gøre det frem mod 2020, *jf. figur 1.6*. Med regeringens prioritering af et løft af investeringsrammen i 2021-2025 skønnes de offentlige investeringers andel til ca. 3,5 pct. af BNP i 2021-2025, *jf. figur 1.6*. Det svarer til, at de offentlige investeringer øges fra godt 76¼ mia. kr. i 2016 til knap 85¼ mia. kr. i 2025, *jf. figur 1.7*.

Anm.: I figur 1.8 er offentlige investeringer opgjort inkl. forskning og udvikling.
Kilde: Danmarks Statistik, *Økonomisk Redegørelse*, august 2017 og egne beregninger.

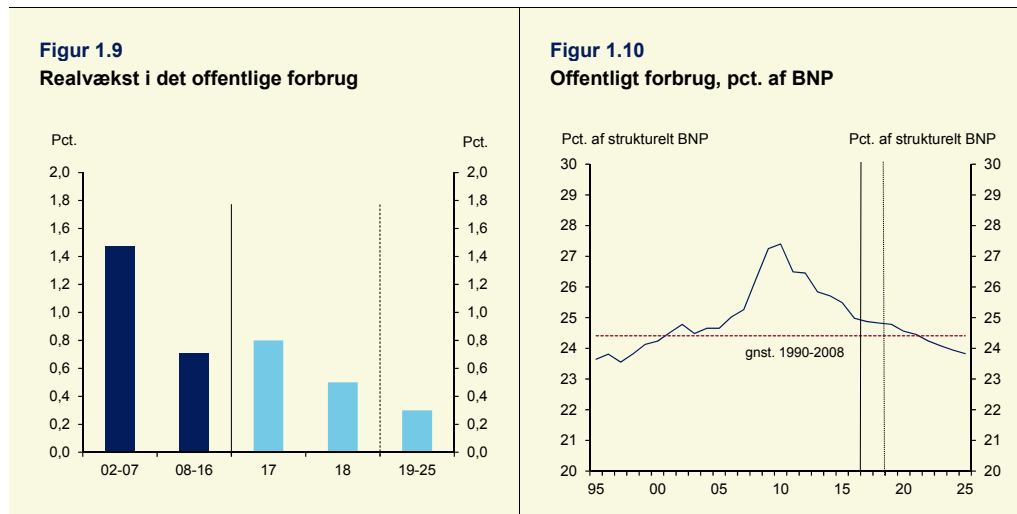
I forbindelse med de årlige finanslove og økonomiaftaler med kommuner og regioner udmøntes rammen løbende til blandt andet nye investeringer i staten, kommuner og regioner, herunder vedligeholdelse af eksisterende infrastruktur, byggeri på uddannelsesområdet, forsvarsområdet, politi mv., kommunale investeringer i blandt andet veje, skoler og plejehjem samt regionernes investeringer inden for sundhedsområdet.

De planlagte offentlige investeringer i bygninger og anlæg i 2019 og 2020 skønnes aktuelt at ligge over de forudsatte niveauer i fremskrivningen. Der er derfor fortsat et behov for at bringe de offentlige investeringer i overensstemmelse med de finansierede niveauer i de kommende år, hvis ikke det skal reducere det finanspolitiske råderum. Det vil ske som et led i den løbende tilrettelæggelse af den økonomiske politik og styring af de offentlige udgifter.

Offentligt forbrug

Med afsæt i *forslag til finanslov for 2018* skønnes de reale udgifter til offentligt forbrug at vokse med 0,5 pct. fra 2017 til 2018. Den skønnede forbrugsvækst i 2018 afspejler udover en basis realvækst på 0,3 pct. også et bidrag fra finanslovsforslagets regerings- og forhandlingsreserver, der kan udmøntes til et løft af danskernes sikkerhed og tryghed mv. Den planlagte forbrugsvækst i 2018 vil blandt andet afhænge af den konkrete udmøntning af reserverne i forbindelse med efterårets politiske aftale om finansloven for 2018 mv.

I perioden 2019-2025 forudsættes realvæksten i det offentlige forbrug at udgøre 0,3 pct. om året, hvilket svarer til regeringens målsætning om en moderat basis realvækst i det offentlige forbrug. Væksten i det offentlige forbrug er dermed afdæmpet set i et historisk perspektiv, *jf. figur 1.9*. Forudsætningerne om væksten i det offentlige forbrug skal ses i sammenhæng med, at der i forløbet er indregnet en reserve til regeringens øvrige politiske prioriteringer, som øges til ca. 19 mia. kr. i 2025, *jf. afsnit 1.4 ovenfor*.

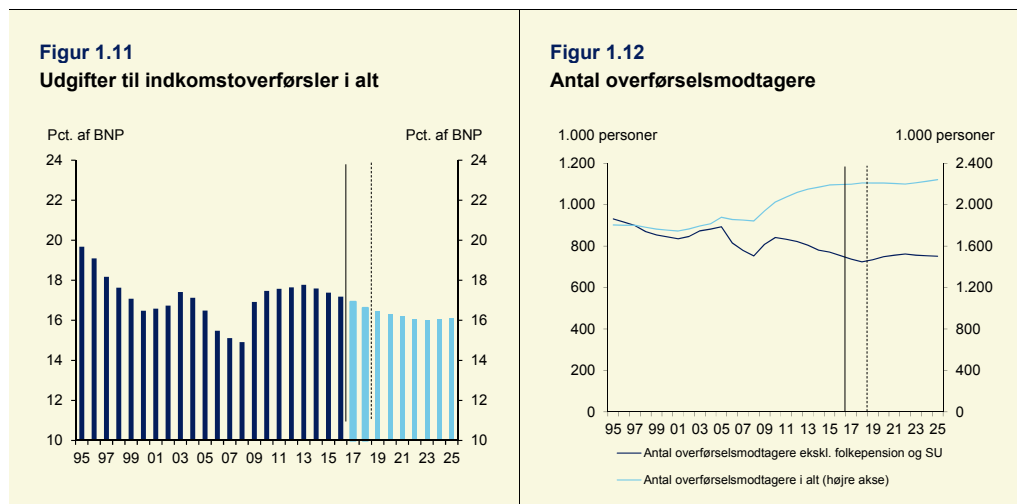
Anm.: I figur 1.9 er det reale offentlige forbrug opgjort inkl. afskrivninger og ved input-metoden. I figur 1.10 er udviklingen sat i forhold til gennemsnittet frem til 2008, som afspejler det gennemsnitlige niveau for den globale økonomiske krise.

Kilde: Danmarks Statistik, *Økonomisk Redegørelse*, august 2017 og egne beregninger.

I forløbet frem mod 2025 aftager det offentlige forbrugs andel af BNP fra et relativt højt niveau, *jf. figur 1.10*. I 2025 skønnes det offentlige forbrug med den indregnede basisvækst at udgøre 23³/₄ pct. af BNP, hvilket er under det historiske gennemsnit for 1990-2008, dvs. før den globale økonomiske krise.

Overførselsindkomster

De samlede udgifter til offentlige indkomstoverførsler i forhold til BNP forventes at aftage fra omkring 17¹/₄ pct. i 2016 til 16 pct. i 2025, *jf. figur 1.11*. Faldet skal blandt andet ses i lyset af konjunkturgenopretningen fra 2016 til 2017/18, som øger BNP og mindsker udgifterne til offentlige overførsler. Desuden afspejler faldet virkningerne af en række politiske aftaler, herunder tilbagetrækningsaftalens forøgelse af aldersgrænserne for efterløn og folkepension, SU-reformen og mindre regulering af de offentlige indkomstoverførsler i medfør af skatteaftalen fra juni 2012.

Kilde: Danmarks Statistik, *Økonomisk Redegørelse*, august 2017 og egne beregninger.

Antallet af overførselsmodtagere opgjort ekskl. modtagere af folkepension og SU forventes at aftage frem mod 2019, hvilket blandt andet afspejler et fald i antal personer på efterløn, mens efterlønsalderen hæves. I 2019-2022 hæves folkepensionsalderen med et halvt år om året, hvilket isoleret set trækker op i antal overførselsmodtagere under pensionsalderen, men i 2023-25 falder tendensen igen, blandt andet i kraft af færre på efterløn, *jf. figur 1.12*. Det samlede antal overførselsmodtagere, inkl. SU-modtagere og pensionister, er nogenlunde konstant eller svagt stigende fra 2016 til 2025, hvilket blandt andet skal ses i lyset af, at befolkningen forventes at tiltage med ca. 255.000 personer i samme periode.

1.7 Finanspolitisk holdbarhed og hængekøjeudfordring efter 2025

Den langsigtede fremskrivning tager i årene efter 2025 udgangspunkt i beregnings-tekniske principper og forudsætninger, herunder vedrørende befolkningsudviklingen og udtømningen af danske olie- og gasreserver i Nordsøen på lang sigt, *jf. også Danmarks Konvergensprogram 2017*.

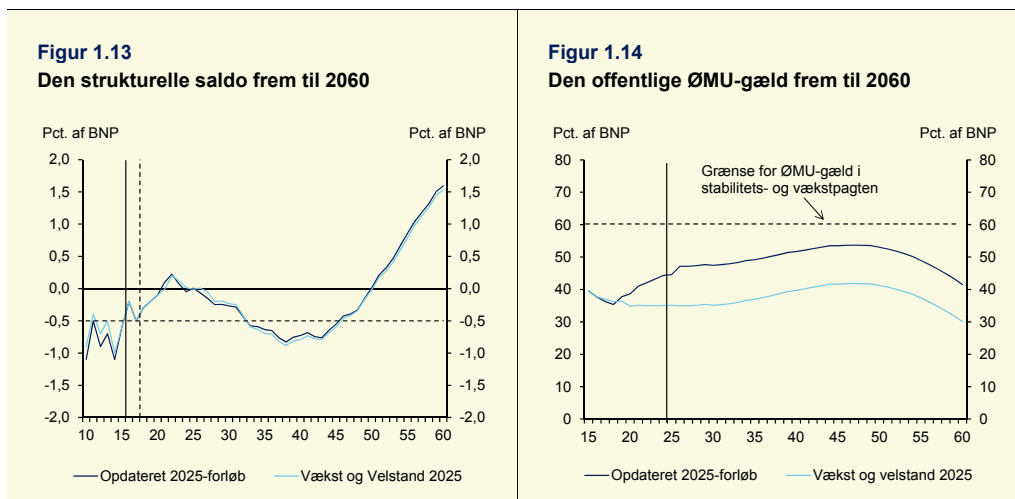
I den opdaterede mellemfristede fremskrivning er underskuddet på den strukturelle saldo i årene omkring 2035-2045 – den såkaldte hængekøjeudfordring – omtrent uændret sammenlignet med forløbet uden nye tiltag i *Vækst og velstand 2025*, *jf. figur 1.13*.

Det dækker over en række modsatrettede effekter. *Aftale om flere år på arbejdsmarkedet* (juni 2017) bidrager til en mindre forværring af den offentlige saldo i hængekøjeårene og den finanspolitiske holdbarhed. Det afspejler dels, at aftalens ændrede regler for alderspension indebærer en fremrykning af skattebetalinger, som medgår til finansiering af puljen til håndtering af samspilsproblemet, *jf. også Sådan forlænger vi opsvinget – Jobreformens fase II*, dels at udbetalinger fra alderspension ikke modregnes i de offentlige pensionsydelser.

I modsat retning trækker, at det prioriterede løft af de offentlige investeringer frem mod 2025 gradvist udfases i årene efter (bortset fra de løbende investeringer

der medgår til at vedligeholde det større offentlige kapitalapparat efter 2025) og dermed bidrager til at forbedre de offentlige finanser på længere sigt. Hertil kommer, at nye forudsætninger vedrørende befolkningen og beskæftigelsen indebærer en opjustering af beskæftigelsen på længere sigt (RAS2016 mv.).

Samlet indebærer ændringerne en mindre opjustering af den finanspolitiske holdbarhedsindikator (HBI), jf. nedenfor.

Anm.: Figur 1.13 viser et tre års glidende gennemsnit af saldoen efter 2025.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Den offentlige ØMU-gæld er opjusteret i forhold til *Vækst og velstand 2025*, jf. figur 2. Det kan primært henføres til omlægningen af finansieringen for almene boliger, som øger statens aktiver og passiver. Det forøger beregningsteknisk ØMU-gælden, selvom den offentlige nettogæld ikke bliver påvirket. Opjusteringen af ØMU-gælden skal endvidere ses i lyset af, at gælden er opjusteret i 2016, og der er lidt større faktiske offentlige underskud frem mod 2021 i lyset af lavere skønnede indtægter fra pensionsafkastskatten.

I den opdaterede mellemfristede fremskrivning er den finanspolitiske holdbarhedsindikator (HBI) skønnet til ca. 1¼ pct. af BNP, hvilket er en forøgelse på ca. 0,1 pct.-point af BNP i forhold til grundforløbet i *Vækst og velstand 2025*.

Den positive holdbarhedsindikator skal ses i lyset af, at der på meget lang sigt er udsigt til, at de offentlige finanser genoprettes i fremskrivningen under forudsætning af, at folkepensionsalderen indhenter de allerede indtrufne stigninger i midlellevetiden og pensionsperioden dermed bringes ned på det planlagte niveau. Holdbarheden af finanspolitikken bygger således på beregningstekniske overskud på de offentlige finanser, som i fremskrivningen optræder efter 2050. Det er målene og sigtepunkterne for den strukturelle offentlige saldo i 2020 og 2025, der er de primære operationelle mål for den mellemfristede finanspolitik.

2. Fastsættelse af udgiftslofterne for 2021

De konkrete og bindende 4-årige udgiftslofter for stat, kommuner og regioner skal understøtte, at de offentlige finanser udvikler sig i overensstemmelse med de finanspolitiske mål, og at udgifterne holder sig inden for de planlagte rammer.

Udgiftslofterne i 2021 er fastsat i overensstemmelse med det opdaterede mellemfristede 2025-forløb, hvor de mellemfristede mål om finanspolitisk holdbarhed og strukturel balance i 2025 er opfyldt. Med afsæt i de fremlagte udgiftslofter for 2021 og øvrige forudsætninger bag fremskrivningen skønnes den strukturelle saldo at udvise balance i 2021, hvilket således er inden for budgetlovens rammer.

Overordnet set fastsættes der udgiftslofter for primært driftsudgifter i stat, kommuner og regioner, som i høj grad er rammestyrede, *jf. afsnit 2.1*, og for statslige udgifter til indkomstoverførsler mv., som er lovbundne og påvirkes af antallet af modtagere, *jf. afsnit 2.2*.

2.1 Fastsættelse af driftslofter for stat, kommuner og regioner i 2021

De loftsbelagte udgifter under driftslofterne i stat, kommuner og regioner omfatter navnlig driftsudgifter og erhvervstilskud mv., som i forbindelse med loftsfastsættelsen fremskrives med det finanspolitiske råderum, svarende til væksten i det offentlige forbrug og reserven til øvrige prioriteringer, *jf. boks 2.1*. Herudover omfatter det statslige delloft for driftsudgifter udgifter til udlandet i form af EU-bidrag og udviklingsbistand mv. samt udgifter til forskning og udvikling, som fremskrives særskilt, *jf. også "Dokumentation for fastsættelsen af udgiftslofter for 2021" på www.fm.dk*.

I det mellemfristede 2025-forløb er der forudsat en basis realvækst i ressourcerne til offentligt forbrug på 0,3 pct. om året i 2019-2025. Den forudsatte realvækst i det offentlige forbrug indebærer sammen med reserven til yderligere prioriteringer og fremskrivningen af en række øvrige loftsbelagte udgifter, at de loftsbelagte driftsudgifter i stat, kommuner og regioner kan svare til 568,6 mia. kr. i 2021 (2018-priser), *jf. tabel 2.1*. Det er ca. 0,2 pct. højere end de fastsatte lofter for 2020.

Tabel 2.1
Driftslofter for stat, kommuner og regioner i 2018-21

	2018	2019	2020	2021
Mia. kr., 2018-priser				
Statsligt delloft for driftsudgifter	195,7	203,8	207,3	209,1
Kommunalt udgiftsloft	246,1	245,6	245,1	244,6
Regionalt delloft for sundhedsudgifter	112,1	112,1	112,0	111,9
Regionalt delloft for udviklingsopgaver	3,1	3,0	3,0	3,0
Loftsbelagte driftsudgifter i alt	557,0	564,5	567,4	568,6

Kilde: Finanslovsforslaget for 2018.

Med de fremsatte udgiftslofter for 2021 er hele det finanspolitiske råderum som udgangspunkt placeret under det statslige delloft for driftsudgifter. Det var også tilfældet ved fastsættelsen af udgiftslofterne for 2014-20.

Der vil i forbindelse med det årlige bloktilskudsaktstykke være mulighed for at tilføre midler til kommuner og regioner ved en udgiftsneutral omprioritering fra det statslige delloft for driftsudgifter til det kommunale og regionale udgiftsloft. Udgiftslofterne for 2021 afspejler virkningen af det kommunale moderniserings- og effektiviseringsprogram samt omprioriteringsbidraget på 1 pct. for regionernes udviklingsopgaver og administrationen på sundhedsområdet.

Boks 2.1

Driftslofter for 2021: Beregningsforudsætninger

Afgrænsningen af de fastsatte driftslofter tager afsæt i de statslige, kommunale og regionale budgetter, der er forskellig fra afgrænsningen af de offentlige udgifter i nationalregnskabet.

Driftslofterne omfatter primært driftsudgifter, der indgår i det offentlige forbrug i nationalregnskabet, en række tilskud, som på nationalregnskabsform kan henføres til subsidier, udgifter til forskning og udvikling, som indgår i de offentlige investeringer samt udgifter til udlandet i form af blandt andet EU-bidrag og udviklingsbistand.

I forbindelse med fastsættelsen af udgiftslofterne for 2021 er de loftsbelagte udgifter på budgetform således fremskrevet med den nationalregnskabsmæssige udvikling i det offentlige forbrug mv. i det mellemfristede 2025-forløb.

Driftsudgifter, erhvervstilskud mv.: De loftsbelagte driftsudgifter og erhvervstilskud mv. fremskrives svarende til udviklingen i det finanspolitiske råderum, der udgøres af basis realvæksten i det offentlige forbrug (ekskl. afskrivninger) på 0,3 pct. årligt samt reserven til yderligere prioriteringer. Det bemærkes, at der i forbindelse med loffastsættelsen korrigeres for udviklingen i de driftsudgifter til aktivering, der er omfattet af det statslige delloft for indkomstoverførsler.

Udgifter til forskning og udvikling: De loftsbelagte udgifter til forskning og udvikling mv. fremskrives med afsæt i udviklingen i det offentlige forskningsbudget.

EU-bidrag: De loftsbelagte udgifter til henholdsvis moms- og BNI-bidrag fremskrives svarende til budgetteringen på finanslovsforslaget for 2018.

Udviklingsbistand: Udviklingsbistanden fremskrives teknisk med udgangspunkt i, at udgifterne udgør en konstant andel af BNI.

Bloktilskud til Færøerne og Grønland: Bloktilskuddet til Grønland fastholdes reelt i fremskrivningen ved at fremskrive udgifterne med prisudviklingen på offentligt varekøb og lønsum, mens bloktilskuddet til Færøerne er fastholdt på udgiftsniveauet i 2013.

2.2 Fastsættelse af det statslige delloft for indkomstoverførsler i 2021

Det statslige delloft for indkomstoverførsler omfatter den statslige andel af udgifterne til blandt andet folkepension, førtidspension, efterløn, sygedagpenge mv. Udgifterne til ledighedsrelaterede og dermed stærkt konjunkturfølsomme indkomstoverførsler som a-dagpenge og kontanthjælp er ikke omfattet af udgiftsloftet for at sikre, at de automatiske stabilisatorer kan virke.

Det statslige delloft for indkomstoverførsler i 2021 er fastsat i overensstemmelse med det opdaterede mellemfristede 2025-forløb, og svarer som udgangspunkt til

budgetteringen af de loftsbelagte statslige indkomstoverførsler i 2021 på finanslovsforslaget for 2018 (BO3-året) tillagt en udsvingsbuffer, *jf. også "Dokumentation for fastsættelsen af udgiftslofter for 2021" på www.fm.dk.*

Det statslige delloft for indkomstoverførsler i 2021 er lavere end de gældende udgiftslofter for 2018-20, *jf. tabel 2.2*. Det statslige delloft for indkomstoverførsler i 2021 afspejler blandt andet, at udgifterne til folkepension reduceres fra 2020 til 2021 på finanslovsforslaget for 2018, hvilket blandt andet skal ses i lyset af den gradvise forhøjelse af folkepensionsalderen, *jf. Aftale om senere tilbagetrækning*, maj 2011.

Tabel 2.2
Statsligt delloft for indkomstoverførsler i 2018-2021

	2018	2019	2020	2021
Mia. kr., 2018-priser				
Statsligt delloft for indkomstoverførsler	264,4	262,3	259,3	257,7

Kilde: Finanslovsforslaget for 2018.

2.3 Fastsættelse og virkning af udsvingsbufferen

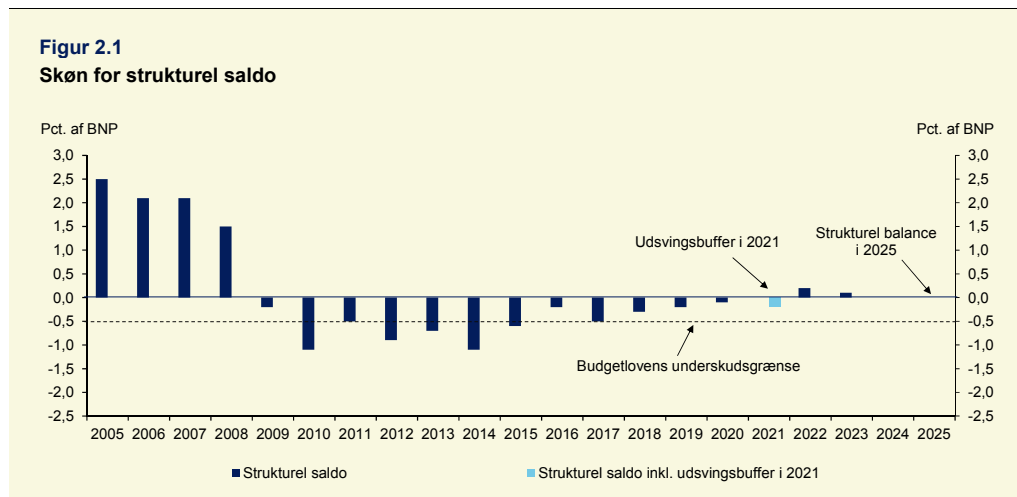
I henhold til budgetloven skal det statslige delloft for indkomstoverførsler indeholde en øremærket reserve til eventuelle merudgifter under delloftet for indkomstoverførsler. På linje med loftfastsættelsen for 2018-20 er der i forbindelse med loftfastsættelsen for 2021 indregnet en udsvingsbuffer på 5 mia. kr. svarende til ¼ pct. af BNP. Udsvingsbufferen svarer til ca. 2 pct. af de samlede udgifter under det statslige delloft for indkomstoverførsler.

I henhold til lov om udgiftslofter § 5 kan der omprioriteres mellem de to statslige dellofter i tilfælde af permanente udgiftsændringer. Det fremgår imidlertid af bemærkningerne hertil, at dette ikke gælder den afsatte udsvingsbuffer under delloftet for indkomstoverførsler.

Den afsatte udsvingsbuffer afspejler en afvejning mellem forskellige hensyn i planlægningen af den økonomiske politik. På den ene side afsættes plads til at håndtere den fremskrivningsusikkerhed, som de loftsbelagte udgifter er forbundet med. På den anden side kan det beløb, der afsættes til håndtering af usikkerhed, have betydning for, hvor meget rum, der er til øvrige finanspolitiske prioriteringer i den mellemfristede planlægning indenfor budgetlovens grænse. En udsvingsbuffer på 5 mia. kr. indebærer således, at der i forløbet ekskl. buffer højst kan planlægges et strukturelt underskud på maksimalt ¼ pct. af BNP. Dette er på linje med, at finanspolitikken i de kommende år planlægges i overensstemmelse med sigtepunktet for den strukturelle saldo på -0,1 pct. af BNP i 2020 og målet om strukturel balance i 2025.

I 2025-forløbet, som indregner de faktiske skøn for de loftsbelagte udgifter til indkomstoverførsler, skønnes den strukturelle saldo at udvise balance i 2021, *jf.*

figur 2.1. Hvis det som følge af ændrede skøn viser sig, at de loftsbelagte udgifter vokser mere end forudsat – og udsvingsbufferen dermed kommer helt eller delvist i brug – vil det isoleret set svække den strukturelle saldo i 2021. Den strukturelle saldo vil som udgangspunkt blive svækket nogenlunde parallelt med forøgelsen af de loftsbelagte udgifter, jf. nærmere i boks 2.4 i *Opdateret 2020-forløb, august 2014*. En buffer på 5 mia. kr. i 2021 svarer til ca. ¼ pct. af BNP og vil således kunne rummes inden for budgetlovens grænse.

Kilde: Danmarks Statistik, *Økonomisk Redegørelse*, august 2017 og egne beregninger.

En potentiel indvending mod en større buffer kan være, om den i perioder kan komme til at skygge for reelle udgiftsskred, som det er hensigten med budgetloven, at der skal skrives ind overfor. Her gælder imidlertid, at hvis kommende opdateringer viser højere skøn for de loftsbelagte overførselsudgifter som er af varig karakter – og dermed belaster saldoen i 2025 og den finanspolitiske holdbarhed – vil der skulle gennemføres initiativer som retter op på ubalancen. Det gælder uanset udsvingsbufferens størrelse.

Disciplinen i finanspolitikken sikres løbende af, at den årlige planlægning af den økonomiske politik skal ske inden for budgetlovens rammer. Hvis den strukturelle saldo frem mod fremlæggelsen af finanslovsforslaget for et givet finansår er svækket ud over budgetlovens underskudsgrænse, vil dette skulle adresseres, således at underskudsgrænsen overholdes. Det gælder uanset kilden til en sådan mulig overskridelse, herunder om det skyldes, at bufferen under loftet for statslige indkomstoverførsler kommer helt eller delvist i anvendelse som følge af reviderede skøn for udgifterne.

Bilagstabeller

Bilagstabel B.1										
Befolkning og arbejdsmarked (mellemløbet)										
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
1.000 personer										
Samlet befolkning	5.728	5.767	5.799	5.828	5.855	5.881	5.907	5.932	5.958	5.983
I arbejdsstyrken	2.871	2.906	2.927	2.944	2.967	2.984	3.006	3.016	3.024	3.029
Samlet beskæftigelse	2.779	2.819	2.841	2.855	2.878	2.895	2.916	2.927	2.936	2.942
- heraf i støttet beskæftigelse ¹	45	42	39	37	35	33	31	29	26	24
Nettoledige	92	87	86	88	89	89	89	89	88	88
Bruttoledige (inkl. aktiverede)	113	116	113	116	116	115	115	114	113	113
Uden for arbejdsstyrken	2.857	2.861	2.873	2.884	2.888	2.897	2.901	2.916	2.934	2.954
- aktiverede dagpenge- og kontant hjælpsmodtagere ²	21	29	27	27	27	26	26	26	25	25
- førtidspens. uden for arbejdsstyrken	185	178	174	176	180	183	187	186	185	184
- efterlønsmodtagere	70	60	48	48	50	52	48	43	40	38
- folkepens. uden for arbejdsstyrken	958	976	995	992	985	978	970	985	1000	1015
- personer under 15 år	961	963	964	965	967	968	971	974	978	985
- øvrige uden for arbejdsstyrken	661	656	664	676	679	690	699	703	705	707
Strukturel beskæftigelse	2.775	2.795	2.819	2.840	2.855	2.878	2.895	2.916	2.927	2.936
Strukturel arbejdsstyrke	2.858	2.879	2.909	2.928	2.944	2.967	2.984	3.006	3.016	3.024
Strukturel nettoledighed	84	84	90	88	88	89	89	89	89	88
Gennemsnitlig arbejdstid	1.460	1.458	1.457	1.457	1.457	1.459	1.460	1.461	1.461	1.462

Anm.: Forløbet frem mod 2025 tager afsæt i prognosen fra *Økonomisk Redegørelse*, august 2017.

- 1) Omfatter personer i beskæftigelse med løntilskud (herunder fleksjob og skånejob) samt aktiverede kontant-hjælpsmodtagere i virksomhedspraktik.
- 2) Omfatter kun arbejdsmarkedssparate kontanthjælpsmodtagere. Antallet af aktiverede dagpengemodtagere og arbejdsmarkedssparate kontanthjælpsmodtagere er opgjort inkl. løntilskud og individuel jobtræning.

Kilde: Danmarks Statistik, DREAM, *Økonomisk Redegørelse*, august 2017 og egne beregninger.

Bilagstabel B.1 (fortsat)**Befolkning og arbejdsmarked (langt sigt)**

	2030	2040	2050	2060	2070	2080	2090
1.000 personer							
Samlet befolkning	6.099	6.260	6.370	6.515	6.695	6.893	7.084
I arbejdsstyrken	3.054	3.119	3.264	3.420	3.527	3.665	3.787
Samlet beskæftigelse	2.965	3.028	3.169	3.320	3.424	3.559	3.677
- heraf i støttet beskæftigelse ¹	18	19	19	20	21	22	23
Nettoledige	89	91	95	100	103	107	110
Bruttoledige (inkl. aktiverede)	114	116	122	127	131	136	141
Uden for arbejdsstyrken	3.045	3.141	3.106	3.095	3.169	3.228	3.297
- aktiverede dagpenge- og kontanthjælpsmodtagere ²	25	25	26	28	29	30	31
- førtidspens. uden for arbejdsstyrken	191	202	223	250	263	288	308
- efterlønsmodtagere	30	15	12	8	9	9	8
- folkepens. uden for arbejdsstyrken	1.041	1.068	1.018	925	924	935	948
- personer under 15 år	1.044	1.077	1.042	1.090	1.129	1.114	1.143
- øvrige uden for arbejdsstyrken	714	754	784	795	815	851	860
Strukturel beskæftigelse	2.965	3.028	3.169	3.320	3.424	3.559	3.677
Strukturel arbejdsstyrke	3.054	3.119	3.264	3.420	3.527	3.665	3.787
Strukturel nettoledighed	89	91	95	100	103	107	110
Gennemsnitlig arbejdstid	1.466	1.461	1.460	1.468	1.465	1.462	1.464

1) Omfatter personer i beskæftigelse med løntilskud (herunder fleksjob og skånejob) samt aktiverede kontanthjælpsmodtagere i virksomhedspraktik.

2) Omfatter kun arbejdsmarkedssparate kontanthjælpsmodtagere. Antallet af aktiverede dagpengemodtagere og arbejdsmarkedssparate kontanthjælpsmodtagere er opgjort inkl. løntilskud og individuel jobtræning.

Kilde: Danmarks Statistik, DREAM og egne beregninger.

Bilagstabel B.2**Personer på indkomstoverførsler (mellemløbet)**

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
1.000 helårspersoner										
Arbejdsløshedsdagpenge (ekskl. aktiverede)	69	64	63	66	66	67	67	67	67	67
Kontanthjælp (ekskl. aktiverede)	104	102	101	101	102	103	104	105	107	108
Aktiverede dagpenge- og kontant-hjælpsmodtagere ¹	40	39	39	42	42	41	41	41	42	42
Feriedagpenge	4	4	3	3	3	3	3	4	3	3
Førtidspension ²	208	200	196	199	203	206	211	209	208	207
Efterløn	70	60	48	48	50	52	48	43	40	38
Fleksydelse	5	4	4	3	4	4	4	4	3	3
Revalideringsydelse ³	6	5	5	5	5	5	4	4	4	4
Sygedagpenge ⁴	58	58	58	59	59	59	60	60	60	60
Barselsdagpenge	48	49	52	53	55	54	55	56	57	57
Ledighedsydelse	14	15	15	15	15	15	14	14	14	14
Ressourceforløb	28	32	35	37	37	38	39	40	40	41
Integrationsydelse	22	23	22	16	18	17	16	14	12	11
I alt	677	656	639	646	658	663	667	661	658	656
SU	331	329	331	331	329	330	331	332	332	332
I alt inkl. SU	1.008	984	971	977	987	993	999	994	990	988
Folkepensionister ²	1.108	1.131	1.154	1.142	1.130	1.117	1.104	1.122	1.140	1.158
I alt inkl. SU og folkepensionister	2.116	2.115	2.125	2.119	2.117	2.110	2.103	2.116	2.130	2.146
Støttet beskæftigelse ⁵	77	80	84	88	91	92	94	94	95	95
I alt inkl. SU, folkepensionister og støttet beskæftigelse	2.193	2.196	2.209	2.207	2.207	2.202	2.197	2.210	2.225	2.240

Anm.: Forløbet frem mod 2025 tager afsæt i prognosen fra *Økonomisk Redegørelse*, august 2017.

- 1) Opgørelsen afviger fra andre registerbaserede opgørelser, da personer i støttet beskæftigelse ikke er omfattet. Derudover omfattes både arbejdsmarkedssparate og ikke-arbejdsmarkedssparate kontanthjælpsmodtagere
- 2) Førtids- og folkepension er inkl. pensionister bosiddende i udlandet samt pensionister i beskæftigelse.
- 3) Ekskl. revalidering med løntilskud.
- 4) Antallet af sygedagpengemodtagere afspejler ikke det samlede sygefravær, men den del af sygefraværet, som ikke er omfattet af arbejdsgiverperioden samt sygdomsforløb blandt ledige.
- 5) Omfatter personer i beskæftigelse med løntilskud (herunder fleksjob og skånejob) samt aktiverede kontant-hjælpsmodtagere i virksomhedspraktik.

Kilde: Danmarks Statistik, DREAM, *Økonomisk Redegørelse*, august 2017 og egne beregninger.

Bilagstabel B.2 (fortsat)**Personer på indkomstoverførsler (langt sigt)**

	2030	2040	2050	2060	2070	2080	2090
1.000 helårspersoner							
Arbejdsløshedsdagpenge (ekskl. aktiverede)	67	68	71	75	77	80	83
Kontanthjælp (ekskl. aktiverede)	113	117	124	127	129	134	137
Aktiverede dagpenge- og kontant-hjælpsmodtagere ¹	42	43	45	47	47	49	51
Feriedagpenge	3	4	4	4	4	4	4
Førtidspension ²	215	227	250	279	295	322	344
Efterløn	30	15	12	8	9	9	8
Fleksydelse	3	2	2	2	2	2	2
Revalideringsydelse ³	4	4	5	5	5	5	5
Sygedagpenge ⁴	63	66	69	75	77	81	85
Barselsdagpenge	58	55	56	61	59	60	63
Ledighedsydelse	15	16	18	20	21	23	24
Ressourceforløb	42	43	45	46	46	47	48
Integrationsydelse	11	11	11	11	11	11	11
I alt	667	672	712	759	783	828	866
SU	327	320	351	346	343	364	365
I alt inkl. SU	993	992	1.064	1.105	1.126	1.192	1.230
Folkepensionister ²	1.182	1.212	1.154	1.052	1.064	1.076	1.092
I alt inkl. SU og folkepensionister	2.176	2.204	2.217	2.157	2.189	2.268	2.322
Støttet beskæftigelse ⁵	97	100	105	113	118	125	131
I alt inkl. SU, folkepensionister og støttet beskæftigelse	2.273	2.304	2.323	2.270	2.308	2.393	2.454

Anm.: Forløbet frem mod 2025 tager afsæt i prognosen fra *Økonomisk Redegørelse*, august 2017.

- 1) Opgørelsen afviger fra andre registerbaserede opgørelser, da personer i støttet beskæftigelse ikke er omfattet. Derudover omfattes både arbejdsmarkedssparate og ikke-arbejdsmarkedssparate kontanthjælpsmodtagere
- 2) Førtids- og folkepension er inkl. pensionister bosiddende i udlandet samt pensionister i beskæftigelse.
- 3) Ekskl. revalidering med løntilskud.
- 4) Antallet af sygedagpengemodtagere afspejler ikke det samlede sygefravær, men den del af sygefraværet, som ikke er omfattet af arbejdsgiverperioden samt sygdomsforløb blandt ledige.
- 5) Omfatter personer i beskæftigelse med løntilskud (herunder fleksjob og skånejob) samt aktiverede kontant-hjælpsmodtagere i virksomhedspraktik.

Kilde: Danmarks Statistik, DREAM, *Økonomisk Redegørelse*, august 2017 og egne beregninger.

Bilagstabel B.3**Nøgletal for dansk økonomi (mellemløst sigt)**

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Realvækst i pct.										
Privat forbrug	2,1	2,4	2,4	2,9	2,4	2,4	2,3	2,3	2,3	2,4
Offentligt forbrug ¹	0,4	0,8	0,5	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Boligbyggeri	11,0	5,0	6,0	5,4	5,2	5,0	4,8	0,1	1,0	1,0
Erhvervsinvesteringer	4,4	3,0	4,3	5,6	6,6	4,8	3,0	2,0	1,8	2,5
- heraf materielinvesteringer	4,8	1,3	4,9	1,7	5,5	3,5	1,4	1,4	1,1	1,6
- heraf bygge- og anlægsinvest.	5,7	1,9	2,8	19,8	9,9	8,7	7,6	3,6	3,8	4,5
Off. investeringer	1,8	0,1	-1,4	0,0	0,1	5,7	2,5	2,4	0,9	0,9
- heraf forskning og udvikling	3,3	-9,3	1,4	1,0	2,5	1,0	1,8	0,9	0,9	0,8
Lagerinvesteringer ²	-0,2	-0,1	0,0	-0,2	-0,1	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0
Endelig indenlandsk anvendelse	2,1	1,8	2,2	2,3	2,4	2,6	2,2	1,7	1,6	1,7
BNP										
Eksport	2,5	3,8	2,9	2,6	2,7	2,4	4,0	3,5	3,3	2,8
Import	3,5	3,7	3,8	4,0	3,7	4,2	4,7	3,9	3,8	3,6
BNP	1,7	2,0	1,8	1,6	1,9	1,6	1,9	1,5	1,4	1,3
- heraf BVT i private byerhverv	2,2	2,3	2,4	2,7	2,7	2,3	2,5	1,9	1,7	1,6
Vækst i pct.										
Timelønomsprognoser	2,3	2,5	2,8	2,9	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Timelønninger	2,3	2,5	2,8	2,9	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Timeproduktivit, byerhverv	-0,1	0,5	1,2	1,1	1,1	1,1	1,2	1,3	1,3	1,2
Priser										
Eksportpriser	-4,0	2,4	2,3	1,7	1,7	1,2	1,4	1,7	1,7	1,7
Importpriser	-4,0	2,2	1,8	1,9	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8
Forbrugerpriser	0,5	1,1	1,5	1,3	1,4	1,5	1,8	1,9	1,9	1,9
Kontantprisen på ejerboliger	3,9	3,5	3,5	3,1	3,3	2,4	2,9	2,8	2,7	2,6
Pct.										
Obligationsrente	0,0	0,6	1,0	1,6	2,2	2,6	3,1	3,6	3,9	4,4
Pct. af BNP										
Betalingsbalance	7,9	8,2	7,9	7,4	8,2	7,1	6,9	6,9	6,5	5,9
Offentlig sektors saldo	-0,6	-1,4	-1,2	-1,8	-1,1	-0,9	0,2	0,1	0,0	0,0
Privat finansiel opsparing	8,6	9,6	9,1	9,2	9,3	8,0	6,7	6,8	6,6	5,9
BNP i mia. kr.										
Privat forbrug	47,5	47,5	47,6	48,1	48,2	48,7	49,0	49,3	49,7	50,2
Offentligt forbrug	25,4	25,2	24,9	24,8	24,6	24,5	24,2	24,1	23,9	23,8

Anm.: Forløbet frem mod 2025 tager afsæt i prognosen fra *Økonomisk Redegørelse*, august 2017.

- 1) Realvæksten i det offentlige forbrug er udtryk for væksten i ressourceforbruget og ikke fremgangen i servicen og kan derfor ikke sammenlignes med realvæksten i det private forbrug.
- 2) Angiver lagerændringernes bidrag til BNP-væksten.

Kilde: Danmarks Statistik, *Økonomisk Redegørelse*, august 2017 og egne beregninger.

Bilagstabel B.3 (fortsat)**Nøgletal for dansk økonomi (langt sigt)**

	2020-25	2025-30	2030-35	2035-40	2040-50	2050-60	2060-70	2070-80	2080-90
Gnst. årlig realvækst i pct.									
Privat forbrug	2,3	1,7	1,2	1,0	1,1	1,3	1,2	1,2	1,2
Offentligt forbrug ¹	0,3	1,2	1,1	0,9	0,8	0,8	0,7	0,8	0,8
Boligbyggeri	2,4	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Erhvervsinvesteringer	2,8	0,3	0,4	1,0	1,9	1,8	1,3	1,4	1,4
- heraf materielinvesteringer	1,8	0,4	0,6	1,0	1,9	1,8	1,4	1,5	1,4
- heraf bygge- og anlægsinvest.	5,6	0,2	-0,1	0,8	1,9	1,8	1,0	1,4	1,4
Off. investeringer	2,5	0,5	0,4	1,2	1,6	1,4	1,2	1,5	1,3
- heraf forskning og udvikling	1,1	0,8	0,6	0,6	0,8	1,0	0,8	0,8	0,8
Lagerinvesteringer ²	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,7
Endelig indenlandsk anvendelse	1,9	1,4	1,0	1,0	1,1	1,2	1,1	1,1	1,1
Eksport	3,2	1,1	1,0	1,1	1,3	1,3	1,0	1,0	1,0
Import	4,0	1,3	1,1	1,1	1,2	1,0	0,9	1,0	1,0
BNP	1,5	1,2	1,0	1,0	1,2	1,4	1,1	1,2	1,1
- heraf BVT, private byerhverv	2,0	1,4	1,2	1,3	1,6	1,7	1,3	1,3	1,3
Gnst. årlig vækst i pct.									
Timelønomkostninger	3,0	3,0	3,0	2,9	2,9	2,9	2,8	2,8	2,8
Timelønninger	3,0	3,0	3,0	2,9	2,9	2,9	2,8	2,8	2,8
Timeproduktivet, byerhverv	1,2	1,3	1,2	1,2	1,1	1,1	1,0	1,0	1,0
Eksportpriser	1,5	1,8	1,8	1,8	1,7	1,8	1,8	1,8	1,8
Importpriser	1,8	1,9	1,9	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8
Forbrugerpriser	1,8	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9
Kontantprisen på ejerboliger	2,7	2,5	2,3	2,3	2,5	2,7	2,5	2,5	2,5
Pct., niveau i slutår									
Obligationsrente	4,4	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5
Pct. af BNP, niveau i slutår									
Betalingsbalance	5,9	4,5	4,0	3,9	4,4	6,3	7,7	8,9	10,2
Offentlig sektors saldo	0,0	-0,1	-0,5	-0,6	0,1	1,7	3,1	4,3	5,7
Privat finansiel opsparing	5,9	4,6	4,5	4,4	4,2	4,6	4,5	4,5	4,6
Privat forbrug	50,2	51,4	51,7	51,6	50,8	50,0	50,0	49,9	49,7
Offentligt forbrug	23,8	24,4	25,0	25,4	25,3	24,7	24,6	24,7	24,7
Investeringer	22,9	22,1	21,4	21,2	21,7	21,5	21,4	21,5	21,5
Eksport	60,8	59,9	59,5	59,4	58,5	56,9	55,1	53,3	51,6
Import	57,8	57,8	57,6	57,6	56,2	53,2	51,1	49,3	47,6

1) Realvæksten i det offentlige forbrug er udtryk for væksten i ressourceforbruget og ikke fremgangen i servicen og kan derfor ikke sammenlignes med realvæksten i det private forbrug.

2) Angiver lagerændringernes bidrag til BNP-væksten.

Kilde: Danmarks Statistik, *Økonomisk Redegørelse*, august 2017 og egne beregninger.

Bilagstabel B.4**Offentlige finanser (mellemløbet)**

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Pct. af BNP										
Offentlig saldo	-0,6	-1,4	-1,2	-1,8	-1,1	-0,9	0,2	0,1	0,0	0,0
Primær offentlig saldo	-0,1	-1,1	-1,0	-1,6	-0,9	-0,6	0,5	0,4	0,3	0,3
Nettorenteindtægter ¹	-0,5	-0,3	-0,2	-0,2	-0,2	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3
Offentlige udgifter²										
Primære udgifter	51,1	50,3	49,8	49,8	49,1	48,7	48,4	48,4	48,5	48,5
Offentligt forbrug ³	25,4	25,2	24,9	24,8	24,6	24,5	24,2	24,1	23,9	23,8
Offentlige investeringer	3,4	3,3	3,1	3,0	2,9	3,0	3,0	3,0	2,9	2,8
- heraf forskning og udvikling	1,0	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,7	0,7	0,7
Indkomstoverførsler	17,2	16,9	16,6	16,5	16,3	16,2	16,1	16,0	16,0	16,1
Subsidier	1,9	1,9	1,8	1,6	1,5	1,5	1,4	1,4	1,4	1,4
Øvrige primære udgifter	3,2	3,0	3,4	3,9	3,8	3,6	3,7	4,0	4,3	4,4
Renteudgifter	1,4	1,1	0,9	1,2	1,2	1,4	1,5	1,6	1,8	1,8
Offentlige indtægter^{2,3}										
Skatter	46,6	44,9	44,6	44,0	44,0	43,9	44,7	44,6	44,6	44,7
Personskatter mv. ⁴	20,9	20,8	20,7	20,5	20,5	20,5	20,4	20,3	20,2	20,2
- heraf ejendomsværdiskat	0,7	0,7	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Arbejdsmarkedsbidrag	4,4	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5
Pensionsafkastskat	1,7	0,3	0,2	0,2	0,3	0,3	1,1	1,1	1,1	1,1
Selskabsskatter	2,7	2,7	2,6	2,3	2,3	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4
Moms	9,6	9,7	9,7	9,8	9,8	9,8	9,9	9,9	10,0	10,0
Øvrige indirekte skatter	7,0	6,7	6,7	6,5	6,3	6,2	6,1	6,1	6,1	6,1
Øvrige skatter ⁵	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Øvrige indtægter ⁶	4,4	4,3	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2
Renteindtægter mv. ⁷	0,8	0,8	0,8	0,9	1,0	1,1	1,2	1,3	1,4	1,5
Memopost: Nordsø-indtægter ⁸	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,3	0,3	0,4
Strukturel saldo	-0,2	-0,5	-0,3	-0,2	-0,1	0,0	0,2	0,1	0,0	0,0
Offentlig nettogæld	4,5	5,8	6,8	8,4	9,2	9,9	9,2	8,8	8,5	8,1
ØMU-gæld	37,7	36,3	35,4	37,8	38,7	41,0	42,1	43,2	44,3	44,6

Anm.: Forløbet frem mod 2025 tager afsæt i prognosen fra *Økonomisk Redegørelse*, august 2017.

- 1) Eksklusive udbytter og Nationalbankens overskud.
- 2) Opgørelsen af de samlede offentlige udgifter og indtægter afviger fra Danmarks Statistiks opgørelse. Danmarks Statistik henfører fx indtægter fra salg af varer og tjenester, der indgår i det offentlige forbrug, til indtægterne, mens det samlede offentlige forbrug indgår på udgiftssiden i tabellen.
- 3) Inklusive saldoneutral afskrivninger.

Anmærkningerne fortsætter i bilagstabel B.4 (fortsat).

Bilagstabel B.4 (fortsat)**Offentlige finanser (langt sigt)**

	2030	2040	2050	2060	2070	2080	2090
Offentlig saldo	-0,1	-0,6	0,1	1,7	3,1	4,3	5,7
Primær offentlig saldo	0,3	0,1	0,8	1,9	2,3	2,3	2,3
Nettorenteindtægter ¹	-0,4	-0,7	-0,7	-0,2	0,8	2,0	3,4
Offentlige udgifter²	50,9	51,8	50,9	48,7	47,3	46,1	44,8
Primære udgifter	48,7	49,3	48,3	46,6	46,3	46,3	46,3
Offentligt forbrug ³	24,4	25,4	25,3	24,7	24,6	24,7	24,7
Offentlige investeringer	2,5	2,0	1,7	1,4	1,2	1,0	0,8
- heraf forskning og udvikling	0,6	0,5	0,4	0,3	0,2	0,2	0,2
Indkomstoverførsler	16,1	15,7	14,8	13,8	13,5	13,4	13,3
Subsidier	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3
Øvrige primære udgifter	4,5	4,9	5,2	5,4	5,7	5,9	6,1
Renteudgifter	2,2	2,6	2,6	2,1	1,1	-0,2	-1,5
Offentlige indtægter^{2,3}	50,8	51,3	51,0	50,4	50,4	50,4	50,4
Skatter	44,9	45,3	45,2	44,6	44,7	44,7	44,7
Personskatter mv. ⁴	20,3	20,7	20,8	20,5	20,6	20,6	20,7
- heraf ejendomsværdiskat	0,6	0,6	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Arbejdsmarkedsbidrag	4,5	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6
Pensionsafkastskat	1,2	1,3	1,4	1,4	1,4	1,5	1,5
Selskabsskatter	2,4	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3
Moms	10,1	10,1	9,9	9,7	9,7	9,6	9,6
Øvrige indirekte skatter	6,1	6,0	6,0	5,9	5,9	5,8	5,8
Øvrige skatter ⁵	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Øvrige indtægter ⁶	4,2	4,1	3,9	3,9	3,9	3,9	3,9
Renteindtægter mv. ⁷	1,7	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9
Memopost: Nordsø-indtægter ⁸	0,5	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Strukturel saldo	-0,1	-0,6	0,1	1,7	3,1	4,3	5,7
Offentlig nettogæld	7,0	8,1	6,9	-6,4	-29,5	-57,6	-88,6
ØMU-gæld	47,4	51,7	53,0	41,5	19,0	-8,8	-39,6

Anmærkningen er fortsat fra bilagstabel B.4.

- 4) Personskatter mv. indeholder indkomstskat, ejendomsværdiskat, vægtafgift fra husholdninger, bo- og gaveafgift samt andre personlige skatter.
- 5) Øvrige skatter indeholder medielicens (primært til DR) og obligatoriske pensionsbidrag for tjenestemænd i offentlige selskaber mv.
- 6) Øvrige indtægter indeholder blandt andet overskud af offentlig virksomhed, diverse drifts- og kapitaloverførsler fra andre indenlandske sektorer og EU samt imputerede (beregnete) indtægter i form af både brutto-restindkomst og bidrag til tjenestemandspensioner. Endvidere indgår statens indtægter fra overskudsdeling og statsdeltagelse i forbindelse med olie- og gasindvinding i Nordsøen, samt kulbrinteskatten.
- 7) Inkl. udbytter og Nationalbankens overskud
- 8) De samlede Nordsø-indtægter udgøres af kulbrinteskate, selskabsskat af kulbrintevirksomhed og overskudsdeling. Nordsøindtægter indgår i selskabsskatter og øvrige indtægter.

Kilde: Danmarks Statistik, *Økonomisk Redegørelse*, august 2017 og egne beregninger.

fm.dk